

AKADEMİ FİKİR HAREKETLERİ

M.Bülent Varlık

1 BİÇİMSEL ÖZELLİKLER

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, çok partili siyasal yaşama geçiş sürecinde yayın hayatına başlayan önemli dergilerden birisi de *Akademi Fikir Hareketleri*'dir. İlk sayısı 1.Mayıs.1946 tarihinde yayınlanan dergi, 1.Eylül.1946 tarihini taşıyan 8. sayısı ile yayınına son vermiştir. 7. sayıdaki gecikme dışında 15 günde bir yayınlanan derginin kurucuları Kâzım Yurdakul, Cahit Tanyol ve Hulûsi Kantarcıoğlu'dur. *Akademi Fikir Hareketleri*'nin sahipliğini ve neşriyat müdürlüğünü K. Yurdakul üstlenmiştir.

İstanbul'da Güler Basımevi'nde basılan derginin ilk sayısı 11+26, 2. sayısı 28, 3. sayısı 32, 4.-8. sayıları 24 sayfadır. Derginin fiyatı 40 kuruş olup altı aylık abone bedeli 420, yıllık abone bedeli 850 kuruş olarak belirlenmiş, abone ücretinde öğretmen ve öğrenciler için indirim uygulanmıştır.

2. ÇIKIŞ NEDENİ

Derginin yayınlanma nedeni, ilk sayıda yer alan "Başlarken" başlıklı yazıda,

"İnsanlık, uzun bir harbin verdiği maddî zorlukları gidermiye uğraşırken, iç hayatımızda bıraktığı tahribat ihmal edilemez.

İkinci Dünya Harbi, bize yepyeni bir âlem yarattı. Henüz tahliline bile kalkmanın yersiz olduğu bu âlem, maddî varlığımızın idamesi için açılan çetin mücadelelerin sona ermesini, subjektif dünyamızın huzura kavuşmasını aceba temin edebilecek mi? Birinci Dünya Harbi'nde de böyle düşünülmüştü, bu gün de aynini düşünüyoruz.

Artık, muhakkak olan şudur ki, maddî zorluklar içerisinde manevî huzur aramak en tabii bir ihtiyaç olarak beliriyor. İnsan parçalamak sanatı gösterisini bitirirken, politika canbazı sahnede nümayişler yapıyor. Dün bir çok insanların yok olduğunu görüyorduk; bu gün bir çok inançlarımızın politikacılar elinde şekil değiştirdiğini, onları kendi arzularına uydurmaya savaştıklarını seyrediyoruz.

İnsan bir az huzur arıyor. "*Akademi*" *Fikir Hareketleri*, harbin sonsuz ızdıraplarından, politikanın hudutsuz sihirbazlıklarından yorulmuş olanlar için bir dinlenme melcii olmağa çalışacaktır."*Akademi*" *Fikir Hareket-*

yınlanan "mecmuamızın daimi yazıcıları" listesinde A. Adnan Adıvar, Halide Edip Adıvar, Sait Faik Abasıyanık, Reşit Rahmeti Arat, İ. Galip Arcan, Arif Nihat Asya, Şükrü Baban, Ali Fuat Başgil, Avni Başman, Burhan Batıman, M. Cavit Baysun, Ali Sami Boyar, Ömer Rıza Doğrul, Halil Vehbi Eralp, Afif Erzen, Ziyaettin Fahri Fındıkoğlu, Macit Gökberk, Refik Halit Karay, M. Hulûsi Kantarcıoğlu, Tevfik Remzi Kazancıoğlu, Nurettin Şazi Kösemihal, Zühtü Mürüdoğlu, Mehmet Zeki Pakalın, Remzi Saka, Sabri Esat Siyavuşgil (2. sayıdan itibaren), Ziya Somar, Şahap Şimay, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cahit Tanyol, Ali Nihat Tarlan, Hasan Reşit Tankut, M. Tekinalp, Salih Murat Uzdilek, Hilmi Ziya Ülken, Hamdi Varoğlu, Suut Kemal Yetkin (4. sayıdan itibaren) ve Kâzım Yurdakul'un adları yer almakla birlikte, bu yazarların önemli bir bölümü dergiye yazı vermemiştir.

leri'nde fikir ve sanatın değişmez karakterini bulacaksınız.

Dergimiz dün ve bugün artık klâsikleşmiş fikirlerin yeni dünya nizamında alacağı son şekli ve yeniden doğan fikir ve sanat ceryanlarının memleketimizin iç ve dışındaki gelişmelerini takip ve bu gelişmeler karşısında durumumuzu tahlile uğraşacaktır. Tek gayretimiz politikadan uzak bu işi başarabilmektir.

Fikir hayatımızda büyük bir vazife yüklenmiş olan dergimiz, ileri fikir ve sanat adamlarımızın sonsuz yardımlarıyla bu mühim vazifeyi yapmağa savaşıyor" satırları ile açıklanmıştır.

3. YAZAR KADROSU

İlk 5 sayının iç kapağında ya-

4. DERGİNİN İÇERİĞİ

Akademi Fikir Hareketleri'nde yayınlanan 78 yazı, çok net bir açıklıkla olmasa bile bazı istisnalar dışında, genellikle siyasal iktidara muhalif, muhafazakar bir dünya görüşünü yansıtmaktadır.

Dergide çoğunlukla telif yazılar yayınlanmıştır.

Ayrıca, bazı sayılarda bir kısmı önemli sayılabilecek çevirilere de yer verilmiştir (6, 25, 35, 39, 40, 42, 49, 50, 51, 55, 67).

Yazıların önemli bir bölümü edebiyat tarihi (13, 14, 45, 47), tarih (3, 15, 16, 31, 32, 33, 44, 46, 55, 70), tiyatro (7, 26, 35), ekonomi/ekonomi tarihi (9, 43, 52, 53, 54, 56, 65), siyaset/siyaset tarihi (10, 11, 25, 28, 29, 30, 37, 41, 63,

64, 67), resim (23, 24), eleştiri (34, 60, 61), hukuk (36), eğitim (28), sanat (40), felsefe (2, 50, 51, 66), deneme (57, 58, 59, 69), müzik (68) alanlarında yoğunlaşmıştır.

Akademi Fikir Hareketleri'nde yayınlanan edebi metinler arasında S. Faik Abasıyanık'ın öyküsü (1), Y. Kemal Beyatlı'nın rubailer (17, 18, 19, 20) ve Ömer Hayyam'dan çevirdiği rubailer (21), 1945 Nobel ödülü sahibi G. Mistral'den yapılan çeviri (42) dikkat çekicidir.

Derginin 6. sayısında C[ahit] T[anyol] imzası ile 7. sayıda ise imzasız olarak iki kitap/yayın tanıtma yazısı bulunmaktadır (77, 78).

5. AKADEMİ FİKİR HAREKETLERİ BİBLİYOGRAFYASI

- [1] Abasıyanık, Sait Faik; "Sevgilime Hikayeler: Bacaklarımız Olsaydı", No: 2, 15.Mayıs.1946, ss: 27-28.
- [2] Adivar, A. Adnan; "Tarih Görüşleri", No: 1, 1.Mayıs.1946, ss: 1-3.
- [3] Adivar, A. Adnan; "Bir Türkçe, Bir Arabça İlim Tarihi", No: 4, 15 Haziran.1946, ss: 1-2.
- [4] Adivar, A. Adnan; "Fikrî Değişmeler", No: 5, 1.Temmuz.1946, ss: 1-3.
- [5] Adivar, Halide Edib; "XVII. Asırdan XX. Asra", No: 2, 15 Mayıs.1946, ss: 1-2.
- [6] Anquetil, Georges; "Şeytan Baloyu İdare Ediyor", (çev: Şahap Şimay), No: 2, 15.Mayıs.1946, ss: 18-19.
- [7] Arcan, İ. Galip; " Bizde Tiyatro Hareketleri", No: 1, 1.Mayıs.1946, ss: 9-10.
- [8] Asya, Arif Nihat; "Yol", No: 6, 15.Temmuz.1946, s: 16.
- [9] Baban, Şükrü; "Milli Piyasayı Koruma Usulleri", No: 2, 15.Mayıs.1946, ss: 14-15.
- [10] Başgil, Ali Fuat; "Demokrasi ve Müsavat Kaidesi", No: 3, 1 .Haziran.1946, ss: 1-3.
- [11] Başgil, Ali Fuat; "Demokrasi ve Hürriyet", No: 6, 15.Temmuz.1946, ss: 3-5.
- [12] "Başlarken", No: 1, 1.Mayıs.1946, ss: 1-11.
- [13] Batıman, B.; "Ölmezlik Hakkında-Faust'tan Bir Mısra ve Tercümesi", No: 8, 1.Eylül.1946, ss: 16-17.
- [14] Baysun, M.Cavid;"Namık Kemal'in Bir Müsvedde Defteri", No:1, 1 Mayıs.1946, ss: 13-14.
- [15] Baysun, Cavid; "Kazasker İsmetî Efendi", No: 2, 15.Mayıs.1946, ss: 20-23.
- [16] Baysun, M. Cavid; "Beşiktaş'a Dair", No: 6, 15.Temmuz.1946, ss: 12-14.
- [17] Beyatlı, Yahya Kemal; "Dr. Adnan'a", No: 1, 1.Mayıs.1946, s: 5.
- [18] Beyatlı, Yahya Kemal; "Nihat Sami Banarlı'ya", No: 2, 15.Mayıs.1946, s: 3.
- [19] Beyatlı, Yahya Kemal; "Şekip Tunc'a", No: 3, 1.Haziran.1946, s: 4.

- [20] Beyatlı, Yahya Kemal; "Serazat", No: 4, 15.Haziran.1946, s: 3.
- [21] Beyatlı, Yahya Kemal; "Ömer Hayyam'ın Rubâileri", No: 5, 1. Temmuz.1946, s: 4, No: 6, 15.Temmuz.1946, s: 6, No: 7, 15.Ağustos.1946, s: 4, No: 8, 1.Eylül.1946, s: 3.
- [22] Boyar, Ali Sami; "Profesör Jan Sardo Geliyor", No: 1, 1.Mayıs.1946, ss: 23-24, No: 2, 15.Mayıs.1946, ss: 25-27.
- [23] Boyar, Ali Sami; "Resmi Neden Severiz", No: 3, 1.Haziran.1946, ss: 21-23.
- [24] Boyar, Ali Sami; "San'at Hatıralarımdan: O Tabloyu Kim Yaptı?", No: 6, 15.Temmuz.1946, ss: 22-23.
- [25] Cronin, A. J.; "Viyana'da Bir Mum", (çev: Emin Âli Serim), No: 7, 15.Ağustos.1946, ss: 20-21.
- [26] Dürder, Baha; "Unutulmuş Bir Opera: 'Letafet' ", No: 5, 1 Temmuz 1946, ss: 15-17.
- [27] Ediskun, Haydar Nami; "Cevat Memduh Altar'la 'Aktör' Hakkında Bir Konuşma", No: 6, 15.Temmuz.1946, ss: 20-21.
- [28] Eralp, Halil Vehbi; "Dünya Nimetleri", No: 1, 1.Mayıs.1946, ss: 6-7.
- [29] Eralp, Halil Vehbi; "Descartes ve Yeniçağ Fikir Cereyanları", No: 4, 15 Haziran.1946, ss: 6-9.
- [30] Erim, Nihat; "Millet Hayatında Düşünce Hürriyeti", No: 4, 15 Haziran.1946, ss: 4-6.
- [31] Erzen, Afif; "Dünya Tarihinde Şarkla Garbin İlk Mücadelesi", No: 2, 15.Mayıs.1946, ss: 15-17.
- [32] Erzen, Afif; "Eski Çağ Tarihinde Boğazlar: Atina'nın Dış Siyaseti/Pers-Yunan Mücadelesi", No: 4, 15 Haziran.1946, ss: 15-18.
- [33] Erzen, Afif; "Helenizm Devrindeki Mücadeleler ve Roma Hakimiyeti", No: 8, 1.Eylül.1946, ss: 8-10.
- [34] Evliyagil, Necdet; "Garpta Yeni Cereyanlar ve Bizde Yeni Şiir", No: 7, 15.Ağustos.1946, ss: 22-23.
- [35] Giraudoux, Jean; "La Folle de Chaillot", (çev: Şahap Şimay), No: 5, 1. Temmuz.1946, ss: 20-22.
- [36] Gözübüyük, Abdullah Pulat; "Devletlerarası Ceza Divanı ve Harp Suçlularının Yargılanması", No: 7, 15.Ağustos.1946, ss: 8-10.
- [37] Kantarcıoğlu, [M. Hulûsi]; "İdare Edenler ve Edilenler", No: 6, 15. Temmuz.1946, ss: 8-11.
- [38] Kantarcıoğlu, [M. Hulûsi]; "Halk Terbiyesi", No: 7, 15.Ağustos.1946, ss: 1-3.
- [39] Langevin, Paul; "İlim ve Sulh", (çev: Şahap Şimay), No: 7, 15 .Ağustos.1946, ss: 17-19.
- [40] Lelong, Lucien; "Modanın Müdafası", (çev: Ş. Şimay), No: 8, 1 Eylül.1946, ss: 21-24.
- [41] "Mareşal Çakmak'a ve Kahramana Dair", No: 6, 15.Temmuz.1946, ss: 1-2.

- [42] Mistral, Gabriella; "Eşyanın Medhiyesi", (çev: Halil Vehbi Eralp), No: 5, 1.Temmuz.1946, ss: 13-14.
- [43] Pakalın, Mehmet Zeki; "Osmanlı Teşkilâtında En Büyük Mal Memuru: Defterdar", No: 1, 1.Mayıs.1946, ss: 21-22.
- [44] Pakalın, Mehmet Zeki; "Bibliografya Tarihine Bir Bakış", No: 3, 1.Haziran.1946, ss: 27-30.
- [45] Pakalın, Mehmet Zeki; "Resmî Siciline Göre Şair Eşref", No: 4, 15 Haziran.1946, ss: 19-21.
- [46] Pakalın, Mehmed Zeki; "Osmanlı Saltanatının Son Zamanlardaki Devlet Adamlarının İhtiraslarını Belirten Vesikalar", No: 7, 15.Ağustos.1946, ss: 14-16.
- [47] Perin, Cevdet; "Fransa'da Halk ve Edebiyat", No: 3, 1.Haziran.1946, ss: 8-10, No: 4, 15.Haziran.1946, ss: 10-12.
- [48] Perin, Cevdet; "Yahya Kemal'le Bir Mülakat", No: 5, 1.Temmuz.1946, ss: 9-12.
- [49] La Rochelle, Drieu; "Dışarı Çıkmak Yasaktır", (çev: Hamdi Varoğlu), No: 1, 1.Mayıs.1946, ss: 25-26.
- [50] Russell, B.; "Mantıkî Tahlil Felsefesi", (çev: A.N. Adsız), No: 7, 15. Ağustos.1946, ss: 11-13, No: 8, 1.Eylül.1946, ss: 13-15.
- [51] Rustov, Alexandre; "Siyaset ve Ahlâk", (Özetleyerek çev: ***), No: 2, 15.Mayıs.1946, ss: 11-13, No: 3, 1.Haziran.1946, ss: 17-19.
- [52] Saka, Remzi; "Kooperatiflerde Te-
merköz", No: 1, 1.Mayıs.1946, ss: 19-20.
- [53] Saka, Remzi; "Özel Teşebbüsün Yerine Kooperatif ve Müteşebbisin Yerine Militan", No: 3, 1.Haziran.1946, ss: 14-17.
- [54] Saka, Remzi; "Milletlerarası Ticaret Siyasetinde Kâr Fikrinin Tasfiyesi", No: 5, 1.Temmuz.1946, ss: 17-19.
- [55] Siegfried, Andre; "Garp Medeniyetinin Vasıfları ve Sınırları", (çev: Halil Vehbi Eralp), No: 2, 15.Mayıs.1946, ss: 5-8.
- [56] Somar, Ziya; "Auguste Comte'in Mülkiyet ve Ücret Hakkındaki Fikirleri/Mehmet İzzet'in Sorbon'da Hazırladığı İlk Etüd", No: 8, 1. Eylül.1946, ss: 4-7.
- [57] Tanpınar, Ahmet Hamdi; "Yahya Kemal'e Dair", No: 1, 1.Mayıs. 1946, ss: 3-4.
- [58] Tanyol, Cahit; "Şiirde Sağ ve Sol", No: 1, 1.Mayıs.1946, ss: 11-12.
- [59] Tanyol, Cahit; "Toprağa, Ahlâka ve Ticarete Dair", No: 2, 15.Mayıs.1946, ss: 4-5.
- [60] Tanyol, Cahit; "Nurullah Ataç'a Cevap", No: 3, 1.Haziran.1946, ss: 5-7.
- [61] Tanyol, Cahit; "Cevap II/Nurullah Ataç'a", No: 5, 1.Temmuz.1946, ss: 5-8.
- [62] Tanyol, Cahit; "Sevgiliye Mısralar", No: 6, 15.Temmuz.1946, s: 7.
- [63] Tekinalp, M.; "Demokrasinin Tarihi", No: 1, 1.Mayıs.1946, ss: 15-16.

- [64] Tekin Alp; "Demokrasi ve Millî Ruh", No: 2, 15.Mayıs.1946, ss: 8-11.
- [65] Tekin Alp; "Harp İktisadiyatında Niçin Muvaffak Olmadık?", No: 7, 15.Ağustos.1946, ss: 5-7.
- [66] Tlabar, Nazlı; "Dünya Yeni Bir İmtihan Karşısında", No: 8, 1. Eylül.1946, ss: 11-12.
- [67] Tolstoy, C. Leon; "Çar İkinci Nikola'ya Mektup", (çev: Nedim Göknül), No: 3, 1.Haziran.1946, ss: 11-13.
- [68] Uzdilek, Salih Murat; "İlim ve Musiki", No: 1, 1.Mayıs.1946, ss: 17-18, No: 2, 15.Mayıs.1946, ss: 23-25, No: 3, 1.Haziran.1946, ss: 24-26, No: 4, 15.Haziran.1946, ss: 13-14, No: 8, 1.Eylül.1946, ss: 18-20.
- [69] Ülken, Hilmi Ziya; "San'ata Dair Düşünceler: Şiir ve Poem", No: 1, 1. Mayıs.1946, ss: 8-9.
- [70] Ülkütaşır, M. Şakir; "İlim Tarihimizden Bir Yaprak: Encümen-i Dâniş", No: 6, 15.Temmuz.1946, ss: 17-19.
- [71] Varoğlu, Hamdi; "Şarktan Garptan Efsaneler: Firavunun Öcü", No: 3, 1. Haziran.1946, ss: 31-32.
- [72] Varoğlu, Hamdi; "Sümbül Sultan", No: 4, 15.Haziran.1946, ss: 22-24
- [73] Yaşamak, Tahsin H. ; "Yüzük", No: 5, 1.Temmuz.1946, ss: 23-24.
- [74] Yurdakul, Kâzım; "800 Milyon Aç", No: 3, 1.Haziran.1946, ss: 19-20.
- [75] Yurdakul, Kâzım; "Millet Vekili", No: 6, 15.Temmuz.1946, ss: 15-16.
- [76] Yurdakul, Kâzım; "Zulüm", No: 8, 1.Eylül.1946, ss: 1-2.
- [77] "Çağdaş-Varlık", No: 7, 15. Ağustos.1946, s: 24.
- [78] T[anyol], C[ahit] ; "Bir Bayrak Rüzgar Bekliyor-Varlık", No: 6, 15. Temmuz.1946, s: 24.